

MEDIUM.SEZNAM.CZ

1. Děti jako nástroj pomsty aneb Médea na terapii

17.06.2024 medium.seznam.cz - RIAN - Centrum pro terapii a mediaci Ostrava

Odkaz na originál

Klíčová slova: divadlo (2); Moravskoslezské (2); Národní (2); Ostravě (2)

Když se člověk vypraví do divadla na antické drama, nemusí vše končit závěrečnou oponou a potleskem. Naopak, právě v danou chvíli se začínají vynořovat v mysli příběhy a obrazy, často tak živé a reálné.

Také se vám stává, že při odchodu z divadla či kina nevíte, kde vám hlava stojí? Říkáte si, jak je možné, že se autorovi podařilo vystihnout vámi žitou každodenní realitu? Že příběh, který jste právě viděli, je o vás, o vašich sousedech, o kolegyni či kolegovi z práce, případně o vašich klientech?

Před pár dní jsem se takto vracel z divadla (**Národní divadlo Moravskoslezské v Ostravě**), a i když mí přátelé cestou erudovaně rozebírali právě shlédnutý kus po stránce literární, scénické a herecké, nedokázal jsem se zapojit do rozhovoru. Neustále jsem musel myslet na to, že to, co se odehrálo na jevišti, vidím před sebou skoro každý den. Že znám stovky příběhů, které nejsou staré dva a půl tisíce let, ale jsou zcela aktuální, odehrávají se v této době, v reálných životech mých klientů i přátel.

A o čem že to hovořím? O slavné Euripidově hře Médea. Snad si ještě vzpomenete na její obsah ze školního vyučování, zvláště když byla zahrnuta do všemi oblíbené kategorie "povinné literatury". Jen pro připomenutí: Médea je princeznou a zároveň čarodějkou z divoké, z pohledu Řeků necivilizované Kolchidy. Zasažena šípem boha Erota zamiluje se do prince Iasona, proti vůli svého otce pomůže princovi zabít draka, získat kouzelné zlaté rouno, zavraždí svého bratra a prchne se svým vyvoleným, nyní již manželem, do Řecka. Cestou zvládne zahubit těž Iasonova rivala Pelia. Manželé se, spolu se svými dětmi, usadí v Korintu. Jenže tam se Iason zamiluje do princezny Glauké (a také do možnosti být následníkem korintského trůnu) a opustí svou manželku Médeu. Ta, aby se mu za zradu pomstila, zabije svou sokyni v lásce Glauké i s jejím otcem Kreónem, následně pak též své dva syny Mermera a Feréta.

Zde se dostávám k tomu, co vidím a slyším tak často od svých klientek i klientů v terapeutické či mediační praxi na adresu partnerů: "Když mě zradil/a, když mě ponížil/a, tak už nikdy neuvidí děti!" "Když on/ona takto, už jej/ji ani děti nechci nikdy vidět, jsou pro mě mrtví!" Nejedná se většinou o žádné mordy, které by bylo možno nalézt v trestním zákoníku, při kterých teče krev, avšak často se dá hovořit, pro účely msty partnerovi či partnerce, o plánovanou smrt sociální. Zamezit přístup k dětem, odříznout druhého rodiče od dětí, vymazat druhého rodiče z paměti, ze života. A důvod? Ten nám dává sama Médea v jedné ze svých závěrečných replik, když její manžel hledá důvod a smysl vši té krutosti: "Abys trpěl! Abych tě zničila!"

Často nás emoce zcela převálcují. V antické hře to lze snadno svést na bohy nebo na okolnosti. Zlomyslný bůh tak rozhodl, osud tomu tak chtěl.... Pocházím z rodiny, kde se to tímto způsobem vždy řešilo... Mám to prostě v sobě.... Zrada se nikdy netolerovala.... Oko za oko, zub za zub....

Ano, ztráta i zrada bolí a možnost pomstít se je tak lákavá. Možnost ublížit tomu druhému je přece jasně odůvodnitelná. Emoce s námi lomcují a do značné míry nám dávají obrovskou sílu k jednání. Bezbřehá láska se náhle mění v hlubokou nenávisť. Často se navenek snažíme zachovat chladnou tvář, s nikým o svých pocitech naštvání, zrady a vzteku nemluvíme... a tlak v nás stoupá jako v papířáku. Pak nevíme dne ani hodiny, kdy taková mina bouchne, kdy na ni někdo šlápne a jaké to bude mít následky pro nás, pro našeho partnera, pro okolí, pro děti. Anebo vyhledáváme různé rady od našich blízkých, svěřujeme se jim, a oni často neví, co na to říct, jak se zachovat. Nabízejí nám řešení, která se jim osvědčila v jejich životě. Často se však jedná o rady zohledňující spíše realitu rádce než toho, kdo potřebuje poradit.

A pak jsou zde děti. Víme, jak je má partner či partnerka rád/a. Ano, právě děti jsou prostředkem naší nesmrtelnosti, přenesení nejen našich genů, ale též našich zkušeností, našich myšlenek do příštích generací. A chceme-li ublížit nejvíce, chceme-li námi nenáviděného partnera či partnerku skutečně odstranit z "budoucnosti", je to právě přes děti. Za tím účelem se snažíme přerhat veškeré vazby mezi dětmi a druhým rodičem. Hájíme se tím, že je to v zájmu dětí (Médea volá: "Nesmím dopustit, abych své malé ohrozila tím, že zemřou v ještě horší náručí!"). Často neslyšíme z úst dětí, že mají rády oba rodiče, že chtějí být s oběma, i když s každým svým vlastním způsobem. To nás často naopak ještě více dráždí a žene nás to k pomstě na druhém.

A ještě jeden moment hra zmiňuje – odstranění dětí jako odstranění sebe sama, tedy spíše svědků svého selhání, své prohry, svého ponížení, ale také svých vlastních problémů. Sbor v divadelní hře úpí: "Zavraždí děti, sebe v nich, vlastní děti, krev své krve, krev ze sebe, sebekrev. Sebevražedkyně dětí!" Mít možnost a moc jedním činem vymazat kus svého já, onu nepovedenou historii, ono ponížení. Moci začít znovu a lépe.

Děti se stávají zbraní, nástrojem naší pomsty. Na druhém, i sám na sobě. A ani o tom samy neví. Stejně jako ve hře, i v reálném životě se zcela dobrovolně nechávají zahubit. Protože věří. Věří, že takto udělají svého rodiče šťastným, že takto odčiní vinu, kterou

si mnohdy kladou za to, co právě mezi rodiči probíhá. Anebo se jim už nechce v této situaci být. Rezignují. Přestávají být lidmi, stávají se objekty. Jako lidé umírají, jako objekty jsou právě v téže chvíli důmyslně vytvořeny a využity.

Mnohdy si říkám, proč se rodiče neobrátili dříve na odbornou pomoc. Co dělalo jejich okolí, že jim již v počátcích boje nebylo schopno nastavit zrcadlo, pomoci nalézt směr, rozvinout v jejich životě příběh, který sice nekončí happyendem a láskyplným objetím, ale zároveň s sebou nenese spálené mosty, pochroumané duše. Jak pomoci lidem od břemene nenávisti, které je oba zatěžuje a neumožňuje jim reálný pohled na životní situaci. Jsou to často příběhy smutku a bolesti. A přesto stále vidím v každém tomto příběhu naději. I když mám antické příběhy rád, v životě nevěřím v onu definitivnost, fatalitu. Stále si říkám, když hovořím v rámci terapie či mediace s reálnými lidmi o jejich reálných životech, že teď je právě onen čas začít znovu, najít novou, dosud neobjevenou či upozaděnou cestu. Jsem rád, že mohu být klientkám a klientům nápomocen vydat se jinou cestou, než kterou se vydala nešťastná Médea.

Radek Šoustal, psychoterapeut a mediátor

Citace v textu z Euripídovy hry Médea v překladu Petra Borkovce a Matyáše Havrdy pro **Národní divadlo Moravskoslezské v Ostravě**, premiéra 27. dubna 2024.

URL | <https://medium.seznam.cz/clanek/rian-centrum-pro-terapii-a-mediaci-ostrava-deti-jako-nastroj-pomsty-aneb-medea-na-terapii-68864>

[« zpět na začátek](#)